

คอกโค

หนึ่งในสถานที่อันเป็นแหล่งบ่มเพาะ หล่อหลอมนักเรียนฟาร์ม .. เกษตรกร
ผู้เลี้ยงโคนมต้นแบบ และเรื่องราวของควาบบอยไทยยุคแรก

ในอดีตฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์กมีพื้นที่กว้างใหญ่สมฐานะ ทั้งทุ่งหญ้า ป่าเขา และแหล่งน้ำ ที่ราบลุ่ม ที่ดอน และ ที่ราบเชิงเขา หากจะท่องเที่ยวด้วยฝ่าเท้าให้ทั่วถึงคงต้องใช้เวลาเป็นวันๆ จากผืนดิน ผืนป่า กว่าสามพันไร่ จากป่าโปร่ง ดงหิน และ พงไม้หนาม เปลี่ยนเป็นท้องทุ่งกว้าง และ แปลงหญ้า มากกว่า 1,400 ไร่ ใช้เลี้ยงดูโคนมน้อยใหญ่มานับพันนับหมื่นตัว พื้นที่ราบชายเขาและริมคลองปลูกสร้างอาคารบ้านพัก สำนักงาน โรงงาน โรงซ่อม บำรุง โรงเก็บวัสดุ โรงอาหาร และอื่นๆ แต่ที่ขาดไม่ได้และมีความสำคัญสำหรับการเป็นฟาร์มโคนม คือ คอกปศุสัตว์โค หรือ คอกโค บางคนเรียกว่า “คอกวัว” บางคนเรียก “โรงวัว” และยังมีบางคนถึงกับเรียกว่า “คอกงัว” หรือ “โรงงัว” ก็มี

ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับคอกโคบางคอกกระจายอยู่ตามเรื่องต่างๆ ใน “ย้อนอดีตแดนโคนม” บ้างแล้ว ในที่นี้คือรายละเอียดเบื้องต้นของคอกโคแต่ละคอกที่สมควรบันทึกไว้ เพราะเชื่อว่าปัจจุบันข้อมูลต่างๆ ของคอกโคคงไม่มีหลักฐานให้เห็นแล้ว เนื่องจากว่าข้อมูลดั้งเดิมของแท่งตัวจริงเป็นเพียงสมุดปกแข็งสีน้ำเงิน ขนาด 100 แผ่น เก่าๆ เล่มหนึ่ง เขียนบันทึกด้วยลายมือจากปากกาลูกกลิ้ง “BIG” สมุดเล่มนี้เคยเก็บอยู่ที่แผนกควบคุมพัสดุ ฝ่ายพัสดุและบริการ แต่นานมากแล้ว บทความเรื่องนี้เป็นเพียงสาระความรู้เล็กๆ ประเภท “รู้ไว้ใช่ว่า ใส่บาบ่อกหมาม” คือ รู้ไว้บ้างก็ดีไม่รู้ก็ไม่ใช่ไร ! เป็นการบันทึกไว้เพื่อให้ “ย้อนอดีตแดนโคนม” (ฉบับสมบูรณ์) มีความสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เท่านั้น เริ่มต้นกันที่คอกโคประวัติศาสตร์ คอกแรก

คอกโค 1962 ... คอกโคประวัติศาสตร์คอกแรกของประเทศไทย เป็นอาคารฟาร์มที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้น ก่อสร้างโดยบริษัทคริสเตียนี แอนด์ นีลเสน [CHRISTEANI AND NIELSEN] จากประเทศเดนมาร์ก สร้างด้วยงบประมาณ 600,000.- บาท บนพื้นที่ขนาด 20 x 120 เมตร โครงสร้างและตัวอาคารเป็นไม้เนื้อแข็ง หลังคามุงกระเบื้องแดง ปลูกสร้างเป็นโรงเรือนยาวตลอดพื้นที่ กึ่งกลางอาคารเป็นโดมทรงสี่เหลี่ยมสองชั้น แต่เดิมเป็นแหล่งเสบียงอาหารและแร่ธาตุ ชั้นล่างเก็บวัตถุดิบและส่วนผสมอาหารโค ชั้นบนเป็นห้องผสมวัตถุดิบและแร่ธาตุ ติดตั้งเครื่องบดอาหารและไซโลสำหรับกักเก็บอาหารสัตว์ อาคารหลังนี้มี “ช่องโค” เป็นช่องๆ สำหรับแม่โคแต่ละตัว ยืนโรงอยู่ในช่องเป็นแถวหน้ากระดาน หันหน้าเข้าหากันจากกึ่งกลางคอกทั้งด้านซ้ายและขวาตลอดแนว จำนวน 160 ตัว

คอกโค 1962 .. เป็นคอกโคประวัติศาสตร์ ใช้เป็นสถานที่ทำพิธีเปิดฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ก เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2505 นับเป็น **คอกโค 1**

การก่อสร้างคอกโค 2 และ คอกโค 3 ในสมัยฟาร์มโคนมยุคแรก เมื่อปี พ.ศ. 2505

คอกโค 2 ... สร้างบนพื้นที่ 920 ตารางเมตร โครงสร้างเป็นโรงเรือนชั้นเดียว ใต้ถุนสูง ด้านบนมีรางรองรับขี้วัว ปลูกด้วยไม้เนื้อแข็งตลอดแนวเป็นลูกกระนาด ด้านล่างเป็นพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก โครงอาคาร เสา และส่วนประกอบเป็นไม้เนื้อแข็งทั้งหมด หลังคากระเบื้องลอนคู่ ค่าก่อสร้าง 600,000.- บาท เรียกว่า “คอกเรดเดน”

คอกโค 3 ... สร้างบนพื้นที่ 455 ตารางเมตร แบบเดียวกับคอกโค 2 ด้านล่างพื้นคอนกรีตเชื่อมต่อกันกับคอกโค 2 ค่าก่อสร้างเป็นเงิน 360,000.- บาท เดิมเรียกว่า “คอกเรดซินดี้” หรือ RS

คอกโค 4 ... สร้างบนพื้นที่ 160 ตารางเมตร โครงสร้างแบบเดียวกันกับคอกโค 2 ทุกประการ เพียงแต่มีขนาดย่อมกว่า ค่าก่อสร้าง 100,000.- บาท

คอกโค 5 ... สร้างบนพื้นที่ 144 ตารางเมตร โครงสร้างเป็นโรงเรือนชั้นเดียว ไม้เนื้อแข็ง ทั่วหลังคาปูกระเบื้องลอนคู่ พื้นคอกเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ค่าก่อสร้าง 65,000.- บาท

บริเวณกลุ่มคอกโครีดนม รวม 4 คอก คอก 2 คอก 3 คอก 4 และ คอกที่ 5

คอกโค 6 ... สร้างบนพื้นที่ 380 ตารางเมตร โครงสร้างเป็นอาคารชั้นเดียวใช้ไม้เนื้อแข็งทั้งหลัง หลังคาปูกระเบื้องลอนคู่ พื้นคอกเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีรั้วกัน มีห้องกันด้วยไม้เนื้อแข็ง สำหรับเก็บอาหารสัตว์ ค่าก่อสร้างเป็นเงิน 180,000.- บาท แต่เดิมใช้เป็นคอกสำหรับโคเพศเมีย ที่คัดไว้แต่ยังไม่ได้มีการผสมพันธุ์ เรียกกันว่า “คอกโคสาว”

คอกโคฟอพันธุ์ ... สร้างบนพื้นที่ 330 ตารางเมตร เป็นโรงเรือนชั้นเดียวเสาและโครงสร้างเป็นไม้เนื้อแข็ง มุงกระเบื้องลอนคู่ แต่เดิมภายในกันแบ่งเป็นคอกสี่เหลี่ยมโดยใช้ไม้เนื้อแข็ง ภายหลังเปลี่ยนเป็นท่อเหล็กกลม ขนาด 4 นิ้ว ด้านละ 8 คอก สองด้าน มีช่องทางเดินผ่านกลางพื้นอาคารเป็นคอนกรีต มีรางระบายน้ำ ค่าก่อสร้างครั้งแรกเป็นเงิน 150,000.- บาท

คอกลูกโค 1 ... สร้างบนพื้นที่ 260 ตารางเมตร เป็นโรงเรือนชั้นเดียว ใต้ถุนเตี้ย ยกพื้นด้วยไม้เนื้อแข็งปูเป็นร่อง ภายในกันเป็นคอกสี่เหลี่ยมขนาดเล็กด้วยไม้เนื้อแข็งทั้งหมด หลังคามุงกระเบื้องลอนคู่ พื้นล่างใต้ถุนเป็นคอนกรีต ค่าก่อสร้าง 157,000.- บาท

คอกลูกโค 2 ... สร้างบนพื้นที่ 240 ตารางเมตร เป็นโรงเรือนชั้นเดียว มุงสังกะสี พื้นคอนกรีต มีช่องทางเดินผ่านกลาง และมีรางอาหารตลอดแนว สองข้างช่องทาง รั้วกันคอกเป็นราวเหล็กล้อมรอบ และแบ่งเป็นคอกภายใน ค่าก่อสร้าง 30,000.- บาท

คอกวัวไทย ... เป็นคอกกกลางแจ้งขนาดใหญ่ไม่มีหลังคา ใช้เป็นที่รวมฝูงวัวไทยก่อนการคัดแยก เพื่อทำทะเบียนประวัติ เรียกกันว่า “คอกวัวไทย” บางทีก็เรียกว่า “คอกคัด” หรือ “คอกคัดโค” ฟาร์มโคนมฯ มีคอกวัวดังกล่าวอยู่สองแห่ง คือ บริเวณปากทางเข้ามวกเหล็ก แต่การขยายถนน มิตรภาพเมื่อปี พ.ศ. 2532 – 2533 ทำให้คอกคัดแห่งนี้หายไป ส่วนคอกวัวไทย หรือ

คอกคัดโคแห่งที่สอง สร้างขึ้นกลางทุ่งหญ้าบริเวณใกล้ตีนเขาตาแป้น ลักษณะคล้ายกับคอกแรก แต่มีพื้นที่กว้างใหญ่กว่ามาก เสาและแนวรั้วที่ล้อมคอกเป็นฝีมือช่าง อ.ส.ค.และเหล่าควาบบอยไทย คอกคัดแห่งนี้สามารถรองรับ “วัวไทย” ที่ฟาร์มโคนมฯ กว้านซื้อรวมฝูงไว้หลายร้อยๆ ตัว

ปี พ.ศ. 2506 ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์กได้กว้านซื้อแม่โคพันธุ์พื้นเมือง มาจาก จังหวัดนครราชสีมา สีคว่ำ ปากช่อง และพื้นที่ใกล้เคียงแถบจังหวัดลพบุรี ประมาณ 400 ตัว เพื่อนำมาผสมพันธุ์กับโคพันธุ์เรดเดนของฟาร์มในการปรับปรุงพันธุ์และคุณภาพการให้นม และเนื้อ โคพื้นเมืองฝูงใหญ่นี้นับเป็นโคไทยฝูงแรกของฟาร์มโคนมฯ เรียกกันง่ายๆ จนติดปากว่า “วัวไทย” โดยนำไปเลี้ยงดูอยู่ในคอกกลางทุ่งหญ้าซึ่งสร้างขึ้นโดยเฉพาะ เป็นคอกกักกันกึ่งธรรมชาติ เพื่อความสะดวกในการดูแลอย่างใกล้ชิดเพราะวัวไทยทุกตัวในฝูงต้องผ่านการตรวจโรค จีตัวคชัน หรือตัดเขา เพื่อทำทะเบียนประวัติของแต่ละตัว

คอกวัวป่วย ... เป็นคอกขนาดเล็กสร้างบนพื้นที่ 70 ตารางเมตร โครงสร้างเป็นโรงเรือน ชั้นเดียวไม้เนื้อแข็ง พื้นเป็นคอนกรีต หลังคากระเบื้องลอนคู่ ก่อผนังคอนกรีตสูง 1.5 เมตร กันแบ่งเป็น 4 ช่อง ค่าก่อสร้างเป็นเงิน 20,000.- บาท

คอกวงกลม ... เป็นคอกโควงกลมสมชื่อ ขนาดของคอกกว้างใหญ่มีลักษณะคล้ายไข่ดาว เหมือนเอารูปวงกลมสองวงมาวางซ้อนกันไว้ เส้นผ่าศูนย์กลางวงกลมรอบนอก 45 เมตร วงใน ประมาณ 37 เมตร โครงสร้างคอกโคเป็นโครงเหล็ก หลังคามุงสังกะสีทรงหมาแหงน กว้าง 4 เมตร เป็นวงรอบนอก พื้นที่วงกลมด้านในเปิดโล่งไม่มีหลังคา แต่ได้จัดสร้างอาคารทรงแปดเหลี่ยม บริเวณกึ่งกลางคอก แต่เดิมใช้สำหรับเก็บอาหารสัตว์และแร่ธาตุ พื้นคอกวงกลมเป็น คอนกรีตเต็มพื้นที่ ขอบนอกกรอบด้านเป็นรางอาหารโค เหลือช่องทางเป็นประตูคอกสำหรับการต้อนโคเข้าออก และการขนส่งลำเลียงอาหารสัตว์และเวชภัณฑ์

คอกวงกลมก่อสร้างขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2518 โดยฝีมือช่างของ อ.ส.ค. เหตุผลเนื่องจากขณะนั้น อ.ส.ค.มีโคเพศผู้สำหรับเป็นพ่อพันธุ์เพียงพออยู่แล้ว แต่ยังมีโคเพศผู้ที่เหลืออยู่อีกจำนวนมาก ดังนั้นจึงได้มีนโยบายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีวัวตัวผู้อยู่ในครอบครอง โดยการเลี้ยงไว้เป็นโคขุน เพื่อจำหน่ายเป็นโคเนื้อหรือทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ โคเพศผู้เมื่อโตเต็มที่มีขนาดและน้ำหนักพอเหมาะจะถูกส่งตัวไปยังโรงงานเนื้อของ อ.ส.ค. เพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ออกจำหน่าย สร้างชื่อเสียงให้กับ อ.ส.ค. เป็นอย่างมาก

นี่คือประวัติความเป็นมาของคอกวงกลม ปัจจุบันได้มีการซ่อมแซมปรับปรุงให้ใช้งานได้เหมือนเดิม และหวังว่าคอกวงกลมจะคงอยู่คู่กับ อ.ส.ค. ต่อกันนานเท่านาน .. !

คอกเฮอรั้งโบน หรือ คอก HB ... มีชื่อเต็มๆ ว่า “HERRING BONE MILKING PARLOR” แปลกันตรงๆ แบบกำปั้นทุบดินว่า “คอกรีดนมก้างปลา” เป็นคอกรีดนม ที่มีลักษณะผิดชาวบ้าน ชาวช่องคอกอื่นๆ ดูผิวเผินคล้ายเป็นห้องแล็บหรือห้องทดลองมากกว่า แต่มันเป็นคอกรีดนมวัวที่ดูเหมือนว่าทันสมัย เป็นไอเดียประยุกต์จากต่างประเทศ คอกเฮอรั้งโบน สร้างเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2525 ลักษณะเป็นอาคารหลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ พื้นคอนกรีต

ภายในติดตั้งราวเหล็กเป็นช่องทางยาวสำหรับให้โคเข้าแถวเรียงเดียว สามารถต้อนรับแม่โคเข้าแถวเรียงคิวได้ครั้งละ 12 ตัว ด้านซ้าย 6 ตัว ด้านขวา 6 ตัว ช่องเหลื่อมกันประมาณครึ่งช่วงตัวทั้งสองช่องทางเพื่อรอการรีดนม มองดูแบบผู้มีจินตนาการก็คล้ายๆ แนวทางปลาตามช็อคกอนั้นแหละ พื้นที่ตรงกลางระหว่างช่องทางที่วัวยืนทั้งซ้ายและขวาดัดตั้งเครื่องรีดนมแบบอัตโนมัติ สามารถรีดนมวัวได้ครั้งละ 6 ตัว คือ รีดจากแม่โคทีละด้าน น้ามนที่ได้ไม่ต้องใส่ถังหิ้วไปชั่งน้ำหนักให้เสียเวลา เพราะมีขวดแก้วใสขนาดบรรจุ 27 กก. ติดตั้งอยู่กับเครื่องรีดจำนวน 6 ขวด ของใครของมัน ที่ขวดแก้วดังกล่าวมีเส้นบอกระดับปริมาณน้ามนที่รีดได้จากแม่โคแต่ละตัวเห็นได้ชัดเจนช่วยให้ประหยัดแรงงาน เวลา และที่สำคัญอีกอย่าง คือ สามารถเห็นสิ่งผิดปกติของ น้ามนวัวแต่ละตัวในขวดแก้วได้ เช่น ถ้าแม่โคที่รีดนมอยู่ด้านมออีกเสบ หรือ เส้นเลือดฝอยแตก สีของน้ามนที่ออกมาจะเปลี่ยนไปเพราะปนเปื้อนกับเลือดจากเต้านมวัว ชื่อ เฮอริงโบน ก่อนข้างจะยาวและเรียกยาก สำหรับล้นชาวโคบาลทั้งหลาย ประกอบกับขวดแก้วดังกล่าว

มีลักษณะคล้ายๆ กับ SYRINGE หรือหลอดเข็มฉีดยาทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มพนักงานรีดนมของฟาร์ม จึงได้ตั้งนิคเนมคอกเฮอริงโบนขึ้นใหม่อีกชื่อหนึ่ง กระชับและสั้น พวกเขาเรียกกันว่า “คอกหลอดแก้ว” ก็เก๋และเทไปอีกแบบหนึ่ง ชื่อนี้ก็เลยแพร่กระจายถูกใจความบอยไทยทั้งหลายเป็นอย่างดี คอกเฮอริงโบน ... จึงถูกเรียกว่า ... คอกหลอดแก้ว สืบต่อกันเรื่อยมา

คอกตำรวจม้า ... สร้างบนพื้นที่ 144 ตารางเมตร แต่เดิมเป็นโรงไม้เนื้อแข็งชั้นเดียว มุงสังกะสี พื้นคอนกรีต ค่าก่อสร้าง 12,000.- บาท หลังการสร้างเสร็จใหม่ๆ ได้ใช้เป็นบ้านพักพนักงานชั่วคราวอยู่ระยะหนึ่ง ต่อมา จึงมีการติดตั้งวางท่อน้ำประปา อ่างกักน้ำสำหรับโค และอ่างน้ำกลางแปลงหญ้า ต่อมาได้มีการปรับปรุงโดยการติดตั้งช่องโคขึ้น ปัจจุบันอยู่ด้านหลังของศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยง โคนม อ.ส.ค. ใช้เลี้ยงโคเพื่อการสาธิตเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรมีประสบการณ์จากของจริง

คอกกระต่าย ... ก่อสร้างบนพื้นที่ 180 ตารางเมตร เป็นโรงไม้เนื้อแข็งชั้นเดียว มุงสังกะสี พื้นคอนกรีต ในระยะแรกกันเป็นห้องๆ ด้วยเสื่อรำแพน ติดตาข่ายมุ้งลวดให้เป็นหอพักนักเรียนฟาร์มชั่วคราว ค่าก่อสร้างเป็นเงิน 25,000.- บาท คอกกระต่ายถูกลบออกจากพื้นที่เมื่อมีการก่อสร้างขยายถนนมิตรภาพประมาณปี พ.ศ. 2532 – 2535 ไม่มีแม้กระทั่งซากของอาคารหลงเหลืออยู่ คอกกระต่ายหายไปไม่มีผู้ใดได้เห็นอีก ตอนนี้อยู่ได้ยืนชื่ออยู่บ้างแต่ในไม่ช้าก็จะจางหาย จึงสมควรบันทึกเป็นประวัติศาสตร์ไว้

คอกหมู ... คือคอกปลุสสัตว์เก่าแก่ที่สุดที่ถูกทอดทิ้งผูกพันอยู่นานหลายสิบปี โรงเรือนหลังนี้สร้างขึ้นตั้งแต่พื้นที่นี้ยังเป็น “ด่านกักสัตว์” เมื่อกว่า 50 ปีก่อน ใช้สำหรับเลี้ยงสุกรโดยเฉพาะเป็นอาคารโรงเรือนก่อสร้างบนพื้นที่ 240 ตารางเมตร ขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 30 เมตร โครงสร้างเป็นไม้เนื้อแข็งทั้งหลัง เสาแต่ละต้นขนาด 8 นิ้วเก่าแก่แต่แข็งแรง หลังคามุงสังกะสี ในโรงเรือนแบ่งเป็นช่องตามความกว้างของช่วงเสาช่องละ 3 เมตร แยกเป็นสองฟากข้างมีทางเดินจ่ายอาหารผ่านกลาง ความกว้าง 1 เมตร ทั้งสองข้างทางเดินเป็นรางอาหารกว้าง 40 เซนติเมตร ปูกระเบื้องเคลือบสีเขียว

สมัยยังเป็นฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ก ตั้งแต่ยุคแรกๆ จนถึง อ.ส.ค.ยุคต้นๆ “คอกหมู” เคยถูกใช้เป็นคอกเลี้ยงโคหลายร้อยตัว ใช้เก็บหญ้าแห้งและอาหารสัตว์มาก่อน ด้วยเหตุนี้จึงเรียกคอกโคคอกนี้ว่า ... คอกหมู

“คอกหมู” มีพื้นที่รอบด้านเป็นแปลงหญ้า ซึ่งเป็นบริเวณสำหรับวัวที่ปล่อยลงทุ่งอยู่ระยะหนึ่ง และเคยมีวัวยืนตายซุกหน้าคาโคนต้นข่อยริมแปลงหญ้าอย่างน้อยสองครั้ง ต้นข่อยแตกแขนงจากโคนต้นแทงขึ้นบนจอมปลวก เหมือนรั้วธรรมชาติ แผ่กิ่งก้านเกะกะ หัววัวเข้าไปขัดกับกิ่งข่อยดินไม่หลุด วัวหายไปหลายวันหาไม่พบที่แท่นตายอยู่ตรงนั้น

และเมื่อมีการนำเข้าโคจากต่างประเทศ อ.ส.ค.ก็ได้สร้าง “คอกหมู” ขึ้นมาใหม่เพื่อรองรับโคชุดดังกล่าว คอกโคใหม่สร้างขึ้นบริเวณด้านหน้าใกล้กับคอกหมูเดิม คอกหมูโรงใหม่เป็นคอกกว้างยาวร่วมร้อยเมตรคู่ขนานกันสองโรง โรงหนึ่งมีโครงสร้างเป็นเสาเหล็กกลมขนาด 4 นิ้ว โครงหลังคาเป็นไม้เนื้อแข็งทรงหมาแหงนมุมสักระสี พื้นคอนกรีตเสริมเหล็กกว้าง 4 เมตร ตลอดโรงเรือน มีรางอาหารและทางเดินกว้าง 1 เมตร อยู่ริมคอกด้านหน้า เป็นคอกแบบใหม่ชนิดเลี้ยงโครวมฝูง ไม่มีช่องโค เฉพาะตัวแบบคอกกรีดนม อีกโรงหนึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามขนานกัน ลักษณะโครงสร้างความกว้างยาวสูงใกล้เคียงกับโรงแรก ต่างกันตรงโครงหลังคาเป็นไม้เนื้อแข็งทั้งหมดรูปทรงสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ใช้เสาสี่เหลี่ยมขนาด 6 นิ้ว ทุกต้น บนพื้นที่ระหว่างคอกทั้งสองเป็นช่องทางกว้างประมาณ 4 - 5 เมตรทางเข้าออกสำหรับรถแทรกเตอร์และเทลเลอร์เข้ามาจ่ายหญ้า นำแปลกตรงที่โรงวัวทั้งสองโรงสร้างคู่กันลักษณะใกล้เคียงกัน แต่กลับก่อสร้างไปคนละทรง โรงหนึ่งหลังคาทรงหมาแหงน อีกโรงหนึ่งหลังคาทรงสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สันนิษฐานหาสาเหตุไม่ถูกจริงๆ โรงวัวทั้งสองดังกล่าวใช้เลี้ยงวัวอยู่หลายปีจากนั้นก็กลายเป็นโรงเรือนเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับอีกหลายปี และบั้นปลายสุดท้ายมันถูกตัดเสาโยกย้ายยกออกไปใช้ที่อื่นทั้งแถบ ทั้งไว้แต่ซากอันเป็นลานคอนกรีตและเสาไม้บางต้นตั้งโดดเดี่ยวปกคลุมด้วย ป่าหญ้าและเถาไม้เลื้อยแทบหาซากไม่พบ เป็นจุดจบของคอกหมูใหม่ทั้งสองโรง ที่น่าเศร้า และนับเป็นโรงวัวที่อายุสั้นที่สุด อย่างไรก็ตาม “คอกหมู” เก้าแก่ของจริงตอนนั้น ยังอยู่ที่เดิม คอกที่เกิดขึ้นใหม่กลับสูญสลายไปก่อนมัน

“คอกหมู” (เดิม) โรงวัวที่มีอายุขัยสูงสุดที่คงอยู่ ความสำคัญของมันนอกจากเบื้องหลังความเป็นมาแล้ว สภาพแวดล้อมและทิวทัศน์รอบข้างที่เป็นวนอุทยานมวกเหล็ก งดงามไม่ได้น้อยไปกว่าที่ใดเลย มรดกตกทอดที่มีมาแต่ครั้งยังเป็นด่านกักสัตว์ขึ้นนี้ ความจริงมีรูปทรงโครงสร้างที่สวยงามสมบูรณ์แบบ เสาทุกต้นยังค้ำยันโครงสร้างเดิมอย่างมั่นคงแข็งแรง บอกได้เลยว่ามันเป็นของเก่าย่อนยุคสามารถเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของ อ.ส.ค. ได้อย่างหนึ่ง ยิ่งในยุคสมัยที่ อ.ส.ค. มีหน่วยงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ฝ่าย หรือ สำนักท่องเที่ยว) ขึ้นมา “คอกหมู” ยิ่งน่าจะเป็นสถานที่หนึ่งที่สมควรพิจารณาปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะมันเป็นสุดยอดของคอกโคคอกเดียวที่มีอายุขัยสูงสุด มากกว่าอายุขัยของฟาร์มโคนมเสียอีก แต่น่าเสียดาย ... เพราะในที่สุดมันก็ถูกรื้อถอนออกไปจนได้ เพื่อปลูกสร้างหมู่บ้านเป็นบ้านพักรับรองของ อ.ส.ค. จำนวน 16 หลัง ความจริงแล้ว

“คอกหมู” น่าจะเป็นศาลาหรืออาคารเอนกประสงค์สำหรับหมู่บ้านนี้อย่างยิ่ง เพราะสภาพแวดล้อมและทิวทัศน์รอบข้างที่เป็นวนอุทยานและน้ำตกมวกเหล็ก สมควรอนุรักษ์ไว้ เพราะเกี่ยวข้องกับฟาร์มโคนมยุคแรกโดยตรงเต็มๆ ที่เดียว ... ทั้งหมดที่ยกขึ้นมากล่าวเป็นเพราะความเสียตายเป็นประวัติศาสตร์สำคัญชิ้นนี้

อ.ส.ค. ยังมีคอกคัตโค และที่ไม่ได้กล่าวถึงเนื่องจากการสร้างเพิ่มขึ้นภายหลัง เช่น “คอกโคขุน” “คอกแม่พันธุ์” บริเวณหลังคอกลูกโค คอกพ่อพันธุ์ ที่แผนกผลิตน้ำเชื้อฯ รวมทั้งคอกโคที่สร้างขึ้นใหม่ริมเส้นทางไปคอกวงกลมอีกหลายคอก

ในยุคปัจจุบันจำนวนโคนมของ อ.ส.ค. มีน้อยกว่าในอดีตมากจนน่าเป็นห่วงเมื่อเห็นหลายคอกเกือบจะว่างเปล่าไม่มีวัวยืนโรงเป็นแถวเรียงรายลานตาเหมือนแต่ก่อน โดยเฉพาะคอกโค 1962 พื้นที่ที่เคยพลุกพล่านเต็มไปด้วยความมีชีวิตจนบางครั้งถึงกับสับสนอลหม่าน แต่ปัจจุบันไม่ค่อยได้ยินเสียงกู่ก้องร้องถามของโคพ่อพันธุ์ เสียง มอ .. ม .. อ ตอบรับทอดยาวของแม่โคยืนโรงบางตัว กับเสียงร้องเรียกหาลูกที่สอດแทรกด้วยเสียงอ้อน อ้อ แอ..แอะ..เอ.. เอ..!! ของลูกโคเล็กๆ ในคอกร้องหาแม่

คอกโคนมแม้อย่างคงอยู่ แต่สัมผัสเสียงที่บอกถึงชีวิตชีวากลับค่อยๆ จางลงไป สัมผัสเสียงเหล่านี้มีความหมายบ่งบอกความนัยบางประการ ถ้าปราศจากสัมผัสเสียงเหล่านี้เสียแล้วไม่ทราบว่าจะ .. สภาพของฟาร์มโคนมฯ แห่งนี้จะกลับกลายเป็นอย่างไร ?

